

ИЗВЕШТАЈ
СА МЕЂУНАРОДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ
„ЖЕНЕ ЛИДЕРИ И ОДРЖИВ РАЗВОЈ – ИСТИНСКИ РАВНОПРАВНЕ“,
ОДРЖАНЕ ОД 2. ДО 3. ОКТОБРА 2019. ГОДИНЕ, У ОРГАНИЗАЦИЈИ
МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА
ПИТАЊА

Међународна конференција „Жене лидери и одрживи развој – истински равноправне“ одржана је од 2. до 3. октобра 2019. године у хотелу „Хајат“ у Београду, у организацији Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектора за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности.

Циљ организације ове конференције је био унапређење женског лидерства, размена искустава и примера добре праксе, који је и достигнут.

РЕАЛИЗАЦИЈА КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Коктел добродошлице за званице и учеснице конференције из иностранства реализован је у уторак, 1. октобра 2019. године, у хотелу „Хајат“ у 18.00 часова, а говор добродошлице је одржала државна секретарка др Стана Божовић, пожелевши гошћама угодан боравак у Београду и успешан рад на конференцији.

Коктелу добродошлице присуствовали су и министар Зоран Ђорђевић, државна секретарка Бојана Станић, државни секретар Зоран Антић, в. д. помоћница министра Нина Митић, в.д. помоћница министра Мирјана Ђојбашић, као и запослени у Сектору за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности, Сектору за међународну сарадњу, европске интеграције и пројекте, Протоколу и Прес служби Министарства, који су били укључени у организацију овог скупа.

Први дан рада на Међународној конференцији, 2. октобар 2019. године
На Међународној конференцији „Жене лидери и одрживи развој – истински равноправне“ присуствовао је велики број домаћих и страних званица. Укупан број присутних на конференцији, приликом отварања, 2.

октобра 2019. године у хотелу „Хајат“ са представницима медија и гостима и учесницима и учесницама је био око 200 званица. У наставку конференције, првог дана рада на скупу је прва три панела пратило укупно 107 лица, а другог дана рада на конференцији, 3. октобра 2019. године је рад на четвртом и петом панелу пратило 140 лица. Међу званицама биле су прве даме са четири континента, као и прва дама Белизеа, жене на позицијама из различитих друштвених сфера, жене из банкарског система, гувернерка Народне банке Србије, министарке, амбасадорке, председница Уставног суда, представници међународних и регионалних организација, посланице, предузетнице, жене са инвалидитетом, али и представници медија.

Међународну конференцију је отворио први потпредседник Владе и министар спољних послова, господин Ивица Дачић, који је у свом говору посебно апострофирао Циљ број 5 одрживог развоја УН и истакао значај унапређивања положај жена на селу, те изразио наду да ће у наредном периоду нека од жена бити именована за министра спољних послова у Србији, будући да у претходном периоду на тој позицији није било жена.

Потом се гостима, у име домаћина конференције, обратио министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, који је истакао значај породице за постизање пуне родне равноправности. Он је посебно нагласио потребу да се спречи сваки облик насиља над женама и девојчицама и да се заустави трговина људима, а посебно жена и девојчица, које су најчешће жртве трговине људима.

Министар Зоран Ђорђевић је госте и учеснике позвао да погледају изложбу која је уприличена у част 15 знаменитих жена из историје Србије у Студију хотела „Хајат“. Директорка Историјског музеја Србије, госпођа Душица Бојић је посетиоцима на изложби и представницима медија укратко представила значај сваке од жена чији су портрети представљени на изложби у организацији Сектора за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности Министарства за рад, запошљавање,

борачка и социјална питања. Овој изложби, медији у Републици Српској су дали доста простора, као и изјавама за јавност коју су дали потпредседник Владе и министар спољних послова Р. Србије Ивица Дачић, затим министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Р. Србије Зоран Ђорђевић, као и председница Републике Српске Жељка Цвијановић.

Први панел је био на тему: „Жене лидери - прошлост, садашњост и будућност“ на којем су учествовале: Жељка Цвијановић, председница Републике Српске; Хиџран Гујсенова, председавајућа Државног комитета за породицу, жене и децу Републике Азербејџан; Рени Јотова, директорка „БРЕЦО-а“ из Републике Француске; Елена Бибићковна, председница Одбора за социјална питања Савета Руске Федерације; Јана Љубичић, извршна директорка Сектора у „Телекому Србија“ и Драгиња Влк, одборница у скупштини Града Београда. Модераторка овог панела била је др Стана Божовић, државна секретарка у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Први панел је био изузетно динамичан и прихваћен од стране публике. Током трајања панела, изнете су од стране учесница и публике одређене идеје и сугестије, које су укључене у закључке конференције. Панелисткиње су у потпуности искористиле своје време за одговоре на питања модераторке, а било је прилике и за одговор на једно питање публике, у оквиру дискусије. Специјални гост на конференцији била је Жељка Цвијановић, председница Републике Српске, која је и одговорила на питање из публике. Од стране учесница панела из Француске похваљен је мултинационални и вишејезични карактер ове конференције, која је тиме оправдала свој назив „међународна“.

На овом панелу је посебно истакнуто колико је за жене важно добро образовање за заузимање лидерских позиција, док је о систему „квота“ као мери за подстицање веће заступљености жена у политичким институцијама било различитих мишљења панелисткиња. На пример, панелисткиње из Републике Србије су истакле да је „Захваљујући квотама за изборе, присуство жена у законодавној власти и централном нивоу може се

означити као задовољавајуће, али је ситуација и даље веома лоша у јединицама локалне самоуправе, које имају недопустиво мали број жена на местима градоначелника, тако да постоји потреба за увођењем мера за постизање пуне равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу“, док су гошће из Руске Федерације биле мишљења да се подстицајним квотама не може постићи пуна равноправност жена. У вези са наведеним, панелисткиња из Азербејџана, као и друге учеснице на панелу су у својим дискусијама истакле колико је за истинску равноправност значајна борба против насиља, укључујући и сексуално насиље, затим флексибилност радног времена, обавезни медицински прегледи за запослене, а поготово превентивни здравствени прегледи за жене, подела бесплатног рада у домаћинствима између мушкараца и жена, умрежавање и подршка женама од стране других жена итд. Апеловано је на медије да жене убудуће не представљају искључиво као жртве, већ као чиниоце развоја и да буде више садржаја и конференција посвећених женама лидерима и успешним женама у својој професији.

Посебно је истакнуто да се у оквиру спречавања и заштите од дискриминације жена доста учинило у последњим деценијама, а нарочито након усвајања Конвенције УН о елиминацији свих облика дискриминације жена, али да је још пуно тога остало да се уради, поготово у области рада и запошљавања, сектора безбедности, банкарства и финансија и да у будућности треба очекивати да ће изградња међународних стандарда ићи у правцу изједначавања жена и мушкараца у наведеним областима, на основу којих ће се појавити нови лидери, а међу њима ће све бројније бити жене.

Реалан и уравнотежен распоред рада и обавеза, али и задовољства, који, с једне стране, подразумева пословна задужења, а с друге стране бригу о породици, тј. бригу жена о својим најближим или, једноставно, о неком ко им је драг – представља важан фактор успеха једне лидерке - речено је на овом панелу и закључено следеће: „За успех жена у улози лидера и неког ко предњачи у свом послу, неопходна је подршка и мушкараца, који морају

бити део савезништва у остваривању коначног циља – живота у благостању и достојанству.“

Други панел је био на тему: „Економско оснаживање жена – свет без сиромаштва“ на којем су говорнице биле: Јоргованка Табаковић, гувернерка Народне банке Србије; Наталија Третјак, прва потпредседница „Гаспромбанке“; Драгиња Ђурић, генерална директорка Банке „Интеса“ из Србије; Џејн Муигаји, Институт „Толкит“ из Кеније; Јелена Триван, директорка „Службеног гласника“ из Републике Србије; Наталија Б. Починок, ректорка Московског Социјалног државног универзитета из Руске Федерације и Оља Јанковић Лековић из Канцеларије UN Women у Србији. Овим панелом модерирала је Стефана Миладиновић, посланица у Народној скупштини Републике Србије.

На овом панелу је истакнуто да је Република Србија у Индексу родне равноправности, с разлогом у домену моћи рангирана на високом 16. месту. Жене у Србији су на истакнутим позицијама председнице Народне скупштине, председнице Владе, министарки, председнице Уставног суда, републичке јавне тужитељке, гувернерке Народне банке, поверенице за заштиту равноправности итд. На панелу је надахнуто речено од стране гувернерке Народне банке Србије да: „Мушкарац без жене може, али свет без жена не може, будући да будућности нема без деце.“ Такође, истакнуто је да „Постоје три пута вољене жене, које су вољене од својих мајки, мужева и деце...“, као и „жене које приписују себи моћ од моћних мушкараца који стоје иза њих“, али родна равноправност није то, већ је људско право које подразумева обострану одговорност мушкараца и жена да то право и остваре.

На панелу су наведени су и позитивни примери друштвено одговорних компанија у Србији, попут „Банке Интеза“, које су у могућности да обезбеде здравствену заштиту са све чланове породица запослених, а која се односи и на могућност лечења у иностранству, на давање кредита женама на селу које немају укњижену имовину на своје име ради покретања малог

бизниса, итд. Истакнуто је да се жене у Руској Федерацији налазе на 63% позиција за које је потребна висока стручна спрема и да је систем социјалних установа веома разгранат и да је реч о установама које пружају подршку запосленим женама у збрињавању деце, старих и болесних чланова домаћинства итд. Међутим, анкете показују да је само 30% жена у Руској федерацији задовољно својим личним дохотком и да 70% неплаћеног кућног рада обављају жене, а 30% мушкарци у Руској Федерацији. Статистички подаци УН показују да жене у просеку раде 2 сата дуже дневно на неплаћеним кућним пословима у односу на мушкарце. Наведено је да је јаз у зарадама између мушкараца и жена у свим земљама у свету присутан и да се креће од 6% на Новом Зеланду до 60% у Кореји. Глобални показатељи показују да мушкарци развијају стратешко виђење проблема, а да жене предност дају развоју радних способности. Промене у културним обрасцима су већ видљиве на глобалном плану јер су на делу друштва индивидуа и друштва старих. Такође је истакнуто да ће до 2050. године 1,5 милијарди људи на планети имати више од 50 година. Учесница панела из Кеније је навела да сиромаштво становништва у Африци, често представља препреку за стицање квалитетног образовања које је предуслов за просперитетан живот њихове породице. У дискусији је наведено да су жене у Азербејџану створиле клуб жена банкарки које окупљају 900 жена и које помажу другим женама и истакнуто да се често заборавља значај подршке које жене женама могу да пруже.

У вези са наведеном темом, намеће се закључак о постојању два стратешка правца деловања у међународној заједници, националном и локалном плану и то кроз: 1) економску подршку и оснаживање осетљивих група, међу којима су најбројније жене и 2) смањивање сиромаштва.

Трећи панел је био на тему: „Превенција и спречавање насиља над женама и сузбијање појаве трговине женама“. Овај панел изазвао је велико интересовање јавности, а панелисткиње на њему су биле: Нела Кубуровић, министарска правде у Републици Србији; Ким Симплс Баров, супруга премијера Белизеа; Биљана Поповић Ивковић, државна секретарка у

Министарству унутрашњих послова Републике Србије; Јулија Зигулина, директорка фондације „Наша будућност“ из Руске Федерације; Сузана Пауновић, директорка Канцеларије за људска и мањинска права у Републици Србији. Модераторка овог панела била је Ивана Чкоњевић, новинарка РТС-а.

На овом панелу апострофирана су добра решења и резултати двогодишње примене Закона о спречавању насиља у породици у Републици Србији, али је истакнуто и то да још увек има смртних случајева упркос декларисаној „нултој толеранцији према насиљу над женама“. Министарка правде је као посебну вредност овог закона истакла могућност тзв. превентивног деловања тужилаштва и полиције, као и постојање и стални рад група за координацију које су у протеклом периоду размотриле укупно 109.000 случајева пријаве насиља у породици, на основу којих је издато 3000 налога надлежним органима. Осим тога, и институт „хитних мера“ није постојао у правом систему Србије и од доношења овог закона донето је укупно 38.000 хитних мера за уклањање насилника у породици. Од доношења Закона о бесплатној правној помоћи и институт бесплатне правне помоћи је на располагању женама које су жртве насиља у породици у Србији. У Белизеу је свака пета жена жртва психичког, физичког или сексуалног насиља и стога се не може говорити о родној равноправности, а да се не говори о сексуалном узнемиравању коме су, махом, изложене жене и девојчице.

Од стране државне секретарке у Министарству унутрашњих послова Р. Србије, која и председава групом за борбу против насиља у том министарству је истакнуто да жене не трпе само насиље од стране својих партнера, већ и у породици и да се управо у тренутку одржавања ове конференције десило убиство две жене од стране својих синова. Она је истакла значај борбе против насиља над женама које чине 70% жртава насиља у породици у Србији, али и трговине женама и њиховог присиљавања на бављење проституцијом. Наведено је да је од јануара 2019. године поднето 14 кривичних пријава против 28 лица због трговине

људима и 13 пријава због сексуалне експлоатације. У том министарству се успешно спроводи пројекат усмерен на унапређење безбедности жена Србији, у сарадњи са UN Women.

У закључку овог панела, истакнуто је да постоје различити културни обрасци који утичу на то да се феномену насиља над женама различито приступа и да се законске мере за сузбијање насиља над женама знатно разликују у појединим земљама света, али да нема пуне еманципације и равноправности жена без укидања сваког облика насиља над њима.

Други дан рада на Међународној конференцији, 3. октобар 2019. године
Током другог дана рада на Међународној конференцији одржана су два панела (четврти и пети), као и билатерални састанци на маргинама конференције министра Зорана Ђорђевића са појединим учесницама из иностранства, те потписана је Изјава о међународној сарадњи Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Ханти – Мансијског аутономног округа - Југри из Руске Федерације, као и Меморандум о сарадњи Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања са Московским социјалним државним универзитетом из Руске Федерације у организацији Сектора за међународну сарадњу, европске интеграције и пројекте и Протокола Министарства.

Четврти панел, који је одржан другог дана конференције, односио се на тему: „Родни стереотипи и представљање жена у медијима“. На овом панелу говорнице су биле: Ксенија Вучић, новинарка и директорка телевизије Пинк 3, Ирена Вујовић, председница ГО Савски Венац, пуковник др Катарина Штрбац, директорка Дирекције за европске интеграције и пројекте СПО Министарства одбране Републике Србије, др Елма Елфић Зукорлић, генерална менаџерка Интернационалног Универзитета у Новом Пазару, Милена Поповић Ивановић, саветница у Кабинету председнице Владе Републике Србије, Наташа Тасић, оперска певачица, Бојана Радаковић, подсекретарка Секретаријата за урбанизам и грађевинске послове Града Београда. Ово је био изразито динамичан, садржајан и

добро прихваћен панел код публике. Панелом је модерирала новинарка Дајана Пауновић.

На панелу се разговарало шта је уредио Закон о јавном информисању и медијима у Р. Србији, а шта је пропустио да уреди, шта раде савети за родну равноправност који су образовани у јединицама локалне самоуправе, а посебно у Граду Београду и како они доприносе родној равноправности у сарадњи са друштвено одговорним компанијама, па и о томе шта сваки појединац може да уради како бисмо имали друштво различитости, али без неједнакости. Ипак, акценат је био на личним искуствима панелисткиња, добрим и лошим, када је у питању њихово представљање у медијима. Јасно је истакнута потреба да се жене од науке и каријере у медијима питају шта знају из одређене стручне области, а не коју музику слушају и какав ручак кувају, да се жене, а посебно Ромкиње, оснаже и подрже у професионалној афирмацији, уместо да им „пут буде посут трњем“, да се жене не етикетирају у јавности и медијима као „менаџерке за хиџаб“ или „веселе удовице“ јер се не владају у складу са стереотипима и да се женама омогући слобода говора, напредовања и вредновања рада по истим критеријумима и мерилима као и мушкарцима. Посебну пажњу је привукла мисао једне панелисткиње да је свака жена састављена од четири „сестре“ и то: жене домаћице, жене која је запослена (ако има среће), жене која је мајка (ако има среће) и жене која воли и/или је вољена (ако има среће)! Ако једна од тих „сестара“ плаче, плакаће и остале три.

Пети панел је био на тему: „Жене и породица: наука, култура, климатске промене, технолошки развој и иновације - родна перспектива, социјална заштита жена – постојеће политике и праксе и даља перспектива“. Панелисткиње на овом, последњем панелу на конференцији су биле: Наталија Комарова, гувернерка Ханти – Мансијског аутономног округа - Југри (Руска Федерација), Славица Ђукић Дејановић, министарка без портфеља задужена за демографију и популациону политику Владе Републике Србије, Кетлин Чаба, амбасадорка Канаде у Републици Србији, Регина де Доминис, директорка Дечијег Фонда УН у Србији – УНИЦЕФ,

Стана Божовић, државна секретарка у министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (завршна реч, резултати рада министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања). Модераторка на овом панелу била је Наташа Станисављевић, градска секретарка за социјалну заштиту.

На овом панелу је било речи о руским искуствима у раду Европског женског форума, о бољем усклађивању улога мушкараца и жена у родитељству, како би се женама омогућио квалитетнији каријерни развој, о промени друштвених улога које би омогућиле да о жени не говоримо искључиво у оквиру улоге домаћице и мајке, већ и као жени научници, уметници, политичарки или успешној пословној жени. Саопштена су и позитивна искуства Руске федерације у оквиру програма подршке „Жена – жени“.

Према расположивим демографским подацима из пописа становништва који је спроведен 2011. године у Р. Србији има укупно 215.472 породице, међу којима су 51,8% породица које су са једним дететом. Закон о финансијској подршци породици са децом је унео бројне новине и оснажио породицу у Србији тиме што је надокнаду за рођење првог детета са 38.000 повећао на 100.000 динара, али су потребне и одређене измене и допуне тог закона.

Споменута су и позитивна искуства из Канаде у нормативној сфери и свакодневном животу којима се посебно оснажују: жене, урођеници, особе са инвалидитетом и др. Сва документа, сви програми у Канади морају да прођу кроз родну анализу и велика се пажња посвећује финансирању родно сензитивних програма. Ако особа трпи насиље и боји се да га пријави, што је најчешће случај код жена, свако има обавезу да пријави насиље и полиција је дужна да испита све околности и да по службеној дужности поднесе кривичну пријаву. Жена се, након тога, не излаже терету доказивања и сведочења о насиљу које је преживела.

Било је и речи о италијанским искуствима и праксама, будући да директорка канцеларије УНИЦЕФ-а долази из јужне Италије, али и о личним искуствима с почетка њене каријере када се нашла на руководећем месту на типично „мушком послу“. И она је изразила убеђење да солидарност међу женама постоји и да је веома важна, али и да је потребна и системска подршка у њиховом оснаживању.

Агенду 2030 Одрживог развоја УН је прихватило 193 земље света, међу којима је и Србија као домаћин ове конференције, али на остваривању њених циљева још увек има пуно посла. Према истраживању UN Women у Србији из 2019. године повећала се старосна граница за ступање у брак оба пола. У Србији, према том истраживању, има 38% парова са једним дететом, 27% тзв. проширених породица и 8% домаћинстава са самохраним родитељима и децом, међу којима је знатно већи број жена. Тренд старења планете је узнемиравајући, а Визија планете 5050 забрињавајућа, те би демографске и климатске промене требало да нас више брину од поделе на мушкарце и жене и да нас, заправо, уједине у деловању.

Будући да се велики број учесница на панелу захвалио Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања на организацији овог скупа и посебну захвалност изразио министру Зорану Ђорђевићу лично, државна секретарка др Стана Божовић је искористила прилику да се као панелисткиња на последњем панелу - свим учесницима и гостима конференције захвали на изузетном доприносу у постизању успеха овог скупа.

Конференцију је затворио министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Ђорђевић које се захвалио свим учесницама, званицама и гостима и пожелио још много оваквих конференција које су услов за напредак и стварање политика једнаких могућности у свим сферама друштвеног живота.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ СА КОНФЕРЕНЦИЈЕ

1) Међународна конференција под називом: „Жене лидери и одрживи развој – истински равноправне“ одржана је од 2. до 3. октобра 2019. године у хотелу „Хајат“, у Београду, у организацији Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектора за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности, са циљем унапређења и афирмације женског лидерства, размене искустава и примера добре праксе, који је на овој конференцији и достигнут.

2) На Међународној конференцији је присуствовао велики број домаћих и страних званица, учесника и учесница, представника медија и представника амбасада страних земаља акредитованих у Републици Србији (око 200 лица), који су дали пун допринос афирмацији Циљева одрживог развоја Уједињених нација, и у том контексту, равноправности и унапређењу положаја жена.

3) На Међународној конференцији је донет закључак о постојању више стратешких правца деловања у међународној заједници, националном и локалном плану, који треба да уједине оба пола и то кроз: 1) Економску подршку и оснаживање осетљивих група, међу којима су најбројније жене и 2) Смањивање сиромаштва, 3) Добру и доступну здравствену заштиту; 4) Квалитетно образовање; 5) Родну равноправност; 6) Достојанствен рад и смањење родне неједнакости у зарадама; 7) Друштвене акције за смањење штетних ефеката климатских промена; 7) Залагање за мир, правду и изградњу снажних институција.

4) На основу размене искустава и пракси учесника и учесница на Међународној конференцији, закључено је да је за истинску равноправност полова, важна добра законска регулатива, али и делотворна борба против насиља, укључујући и сексуално насиље, затим флексибилност радног времена, обавезни медицински прегледи за запослене, а поготово превентивни здравствени прегледи за жене,

усклађивање породичних и професионалних обавеза и умрежавање и подршка женама од стране других жена.

5) На Међународној конференцији истакнут је значај породице за постизање пуне родне равноправности и наглашена потреба да се у оквиру ње равномерно распореде неплаћени послови у домаћинству између полова и спречи сваки облик насиља над женама и девојчицама у породици.

6) На конференцији је апеловано да се у свим земљама света заустави трговина људима, а посебно жена и девојчица, које су најчешће жртве трговине људима.

7) На Међународној конференцији је апеловано на медије да жене убудуће не представљају искључиво као жртве, већ као чиниоце развоја и да буде више садржаја и конференција посвећених женама лидерима и успешним женама у својој професији.